

BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ

PAZAR BİLGİLERİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü

İçindekiler

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI.....	3
2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ.....	8
3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER	10
4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER	15
5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER	17

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

Dış Ticaret Mevzuatı (İthalat Rejimi, İhracat Rejimi)

Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)'de ticaret düzenlemeleri liberal niteliktedir. Yedi Emirliğin bir araya gelmesinden oluşan federal bir yönetim sistemine sahip olan ülkede hukuki karar ve uygulamalar hem federal düzeyde hem de emirlik ölçeğinde gerçekleşmektedir. Buna bağılı olarak dış ticaret faaliyetlerine ilişkin kurallarda temel olarak federal kurallar geçerli olurken, detay hususlarda emirlik bazında birinden diğetine değıően kural ve uygulamalarla karşılaşmak olağıandır.

Serbest piyasa ekonomisinin hakim olduğı BAE'nin ekonomik zenginliğı büyük ölçüde petrol ve doğıal gaz üretimine ve ihracatına dayanır. Ancak ekonomik çeşitlendirmeye yönelik başarılı çabalar ile birlikte gayri safi yurtiçi hasılanın (GSYİH) büyümesine son yıllarda petrol dış sektörler çok daha fazla katkıda bulunmaktadır.

Uluslararası rekabetin yoğun yaşandığı bir serbest pazara sahiptir. Yabancı sermayeye açıktır. İç piyasa rekabetçi, fiyata duyarlı ve dışa açık bir pazardır. Bölgedeki diğerkülkerin de önemli ölçüde mal ve hizmet tedarik ettiğı veya temin ettiğı bir ticaret merkezi konumundadır. Pazarın bu özelliğinden dolayı, ülkede her ülkeye ait ürün bulmak mümkündür. Ülkede tarım ve sanayi üretimi yetersiz olduğundan, ihtiyaçların büyük bir bölümü ithalat yoluyla karşılanmaktadır.

Ülkede özellikle Dubai Emirliğı, bölgesinde, ticaret, finans ve turizm merkezi unvanına sahiptir. Hidrokarbon gelirleri, ekonomisinin dayanıklılığını artıran en önemli kaynağıdır. Coğrafya ve nüfusu küçük olduğundan dış ticaretinde re-export önemli bir rol oynamaktadır.

Türkiye-BAE Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Anlaşması

3 Mart 2023 tarihinde "Türkiye Cumhuriyeti ile BAE Arasında Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Anlaşması" (KEOA) imzalanmış olup 1 Eylül 2023'te yürürlüğe girmiştir. Derin ve kapsamlı bir ikili ekonomik ve ticari ilişki ağı bulunan Türkiye ve BAE'nin, imzalanan KEOA ile söz konusu ilişkilerine yeni bir boyut kazandırılması hedeflenmektedir. İki ülke arasındaki uzlaşya göre mal ticaretinin yanı sıra hizmet ticareti, küçük ve orta ölçekli işletmelerin ticaretlerini kolaylaştırıcı tedbirler, kamu alımları, fikri mülkiyet, ticaret önlemleri ve diğerkdzenleyici kuralları kapsayacak olan KEOA, iki ülke arasındaki ticaret hacmi ve yatırımların en yüksek seviyeye çıkartılmasına hizmet edebilecektir. Bu itibarla, yalnızca mal ticaretini değıl ticari ve ekonomik ilişkilerin tüm tamamlayıcı unsurlarını barındıran KEOA ile; yüksek katma değerli hizmet sektörlerinin gelişimine imkân tanınması, yatırım süreçlerinin kolaylaştırılması, verimli uygulamalar ve işbirlikleri ile ekonomik öngörülebilirliğı artırarak iki ülke arasında ticaretin ve yatırımın teşvik edilmesi planlanmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti ile BAE Arasında Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Anlaşması ve Anlaşmada Değışiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7180) 27 Nisan 2023 tarihli ve 32173 sayılı (1. mükerrer) Resmi Gazete'de yayımlanmış olup Anlaşma 1 Eylül 2023'te yürürlüğe girmiştir. (<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/04/20230427M1-1.pdf>)

Ayrıca, İthalat Rejimi Kararında Değişiklik Yapılmasına İlişkin Karar (Karar Sayısı: 7543), İthalatta İlave Gümrük Vergisi Uygulanmasına İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar (Karar Sayısı: 7544), Birleşik Arap Emirlikleri Menşeli Bazı Tarım Ürünlerinin İthalatında Tarife Kontenjanı Uygulanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7545) ve “Birleşik Arap Emirlikleri Menşeli Bazı Sanayi Ürünlerinin İthalatında Tarife Kontenjanı Uygulanması Hakkında Karar” (Karar Sayısı: 7546) 31 Ağustos 2023 tarihli ve 32295 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. (<https://www.resmigazete.gov.tr/31.08.2023>)

Anlaşma metni ve eklerine adresinden, ürünlere ilişkin vergi oranları ve vergi indirim takvimlerine aşağıda belirtilen web adreslerinden ulaşılabilir.

-<https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/serbest-ticaret-anlasmalari/yururlukte-bulunan-stalar/birlesik-arap-emirlikleri#:~:text=3%20Mart%202023%20tarihinde%20imzalanan,Eyl%C3%BCI%202023%20tarihinde%20y%C3%BCr%C3%BCrl%C3%BC%C4%9Fe%20girmi%C5%9Ftir>

-https://tradestatfta.moec.gov.ae/superset/dashboard/T%C3%BCrkiye_Tariff/?native_filters_key=-uYsDkKh3Wr8yYR2rqgvU6zddRet-4bB42Vuo91TqcpVeoDAXo6Dyle0f8TTYtmW

TR-BAE KEOA tarife satırlarının yaklaşık %80’ini kapsamaktadır. Ülkemiz açısından BAE’ye kıyasla daha yüksek ve değişken oranlarda olan gümrük vergileri ve ilave gümrük vergileri indirim takvimi çerçevesinde düşecektir. Anlaşma öncesinde birçok üründe %5 düzeyinde olan BAE gümrük vergileri ise tavize konu ürünlerde %0’a inmiştir veya indirim takvimleri dahilinde önümüzdeki yıllarda düşecektir.

Türkiye dışında BAE ile KEOA imzalanan ülkeler; Hindistan, Endonezya, İsrail, Kamboçya ve Gürcistan’dır.

2023 ve 2024 yılları arasındaki konsolide ihracat verilerine göre Birleşik Arap Emirlikleri ve Türkiye arasındaki ihracat KEOA’nın da katkısı ile %63,2 artış göstermiştir.

Gümrük Vergileri

BAE, Körfez İşbirliği Ülkeleri (KİK) içerisinde yer alan 6 ülkeden biridir. Söz konusu ülkelerin kendi aralarında gümrük birliği, 3. ülkelere karşı ise ortak gümrük tarifeleri vardır. BAE’de, 2003 yılından bu yana, KİK’in Ortak Gümrük Rejimi uygulanmaktadır. Bu çerçevede, Birleşik Arap Emirlikleri, bazı seçilmiş ürünler dışında, *(bazı gıda ürünleri gümrük vergisinden muaftır)* tüm maddelerin ithalatında, KİK’in ortak gümrük rejimi uyarınca genel gümrük vergisi oranı %5 uygulanmaktadır. Gümrük vergisi, ürünün CIF bedeli üzerinden tahsil edilmektedir. Gümrük vergi oranı sadece alkol (%50) ve tütün (%100) için farklılık göstermektedir.

Tüm ürünlerde uygulanan gümrük vergileri DTÖ kapsamında bağlanmıştır. Ad valorem vergi uygulanan ürünler, tarife cetvelindeki tüm ürünlerin %97’sine karşılık gelmektedir. BAE açısından ortalama bağlı tarife oranı %14,4’tür.

İç Vergiler ve Oranları

BAE’de 1 Ocak 2018 tarihinde KDV uygulaması yürürlüğe girmiştir. %5 oranında kararlaştırılan KDV, iç piyasada üretilen ürünlerin yanında, ithal ürünlere de uygulanmaktadır. Eğitim, sağlık alanlarındaki bir takım hizmetler, ham altın ve kuyumculuk ürünlerinin toptan satışı vb. alanlar KDV uygulamasından muaf tutulmuştur. Tedarik ettiği ya da ithal ettiği vergilendirilebilir ürün tutarı 375.000 AED’yi geçen firmalar KDV için kayıt yaptırmak durumundadır. “Özel Olarak Belirlenmiş Bölge” niteliklerini taşıyan serbest bölgeler Kabine Kararı ile KDV’den muaf olabilirken, bu nitelikleri haiz olmayan serbest bölgeler BAE anakarasındaki herhangi bir yer gibi muamele görerek KDV’ye tabidir.

Şekerli ve gazlı içecekler %50, enerji içecekleri, tütün, tütün ürünleri veya nikotin içeren elektronik sigaralarda %100 oranında tüketim vergisine (excise tax) tabidir. 1 Ocak 2024 itibarıyla Dubai Emirliğinde alkol ürünleri için 1 yıl süresince %0’a düşürülen tüketim vergisi 1 Ocak 2025 tarihi itibarıyla yeniden %30 olarak uygulanmaya başlamıştır.

2023 yılı Haziran ayından itibaren kurumlar vergisi alınmaya başlanmıştır. Yapılan yeni düzenlemeye göre, 1 Haziran 2023 tarihinden itibaren başlayarak ve takip eden yeni mali yıl için geçerli olmak üzere, vergiye tabi geliri 375.000 AED’yi (yaklaşık 100.000 dolar) aşan ticari işletmeler için %9 oranında kurumlar vergisi uygulanmaya başlanmıştır. Gerçek kişiler tarafından istihdamdan, gayrimenkulden ve diğer yatırımlardan elde edilen kişisel gelir veya BAE’de lisanslı veya başka bir şekilde izin verilen bir ticari faaliyetten kaynaklanmayan kazançlardan elde edilen diğer gelirler için kurumlar vergisi uygulanmayacaktır.

OECD/G20 üyesi olan Birleşik Arap Emirlikleri üzerinde uzlaşılan “Ekonominin Dijitalleşmesinden Kaynaklanan Vergi Sorunlarının Giderilmesine Yönelik İki Sütunlu Çözüm Beyanı” kapsamında 1 Ocak 2025’ten itibaren başlayan mali yıllar için yürürlüğe girecek %15 oranında bir “Yurtiçi Asgari Ek Vergi”(“YAEK”) düzenlemesi getirmiştir. YAEK uygulandığı mali yıldan hemen önceki dört mali yıldan en az ikisinde 750 milyon avro veya daha fazla konsolide küresel gelire sahip olan ve BAE’de faaliyet gösteren çok uluslu şirketlere uygulanacaktır

Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar

BAE’de standartların belirlenmesi ve uygulanması ile ilgili yetkili federal kurum olarak İleri Teknolojiler ve Sanayi Bakanlığı belirlenmiştir. Her türlü ürün için ulusal standartların belirlenmesi, ulusal standartların uluslararası standartlarla uyumlaştırılması, test ve kalibrasyon laboratuvarlarının yetkilendirilmesinden sorumludur.

BAE, üyesi olduğu KİK Standardizasyon Kuruluşunun (GSO) genel kurallarına uygun olarak faaliyetini gerçekleştirmektedir. BAE aynı zamanda ISO (International Organization for Standardization), ILAC (International Laboratory Accreditation Cooperation), OIML (International Organization of Legal Metrology), SMIIC (Standards and Metrology Institute for Islamic Countries), IHAF (International Halal Accreditation Forum), APAC (Asia Pacific Accreditation Cooperation) ve ARAC (Arab Accreditation Cooperation) üyesidir.

BAE'deki teknik düzenlemeler ve standartlar uluslararası düzenlemelerle uyumlaştırılmış olsa da, yerel kural ve uygulamalar kimi ürünlerin ticaretinde uluslararası düzenlemelerin dışında niteliklere sahiptir. BAE'ye ürün sevkiyatında ithalatçının geçerli bir ticaret lisansı sahibi olması, çoğunlukla dini kurallar, yerel ahlak kuralları ve diğer duyarlılıklara dayalı olarak bazı ürünlerin ülkeye girişine yasak konulmuş olması veya özel izinle ithal edilebilmesi gibi uygulamalar, buna örnek olarak verilebilir.

Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

BAE'nin ithalat mevzuatı oldukça liberal olmakla birlikte, gıda başta olmak üzere bazı ürünlerde belge ve etiketleme zorunluluğu bulunmaktadır. Bu kapsamda, tüm gıda ürünleri sevkiyatları etiketleme ve raf ömrüne ilişkin mevzuata uygunluk açısından denetlemeye tabidir. Gıda ürünleri ithalatında ürünün ambalajı/paketi üzerinde; tek etiket olması, açıklama ve uyarıların mutlaka Arapça olması ve bu çerçevede "*ürün adı, markası, adedi, menşe ülke, imalatçı, içindekiler, üretim tarihi ve son kullanım tarihi*" bilgilerinin paket üzerinde (Arapça) belirtilmesine bilhassa dikkat edilmektedir.

Ayrıca, Dubai'ye ithal edilen gıda ürünleri, gıda güvenliği açısından, öncelikle Dubai Belediyesinin kontrol ve onayından geçirilmektedir. Gıda ürünleri laboratuvar testlerine tabi tutulmakta, ayrıca BAE standartlarına uymayan ürünlerin satışı BAE'de tamamen yasaklanmakta ve ithal edilen bu ürünlerin 10 gün içerisinde imhası (ya da Arap olmayan üçüncü bir ülkeye satışı) istenebilmektedir.

Gıda güvenliği bağlamında zorunlu olan "Sağlık Sertifikasının" yanı sıra, ayrıca tüm sığır ve kümes hayvanları ürünleri ithalatında İslami kurallara göre kesilmiş olduğuna dair menşe ülkede düzenlenmiş ve onaylanmış kuruluştan alınacak "helal sertifikası" istenilmektedir. Dondurulmuş ve soğuk ürünler için ise taşıma esnasındaki sıcaklık derecelerini gösterir kayıtlar ve belgeler de talep edilebilmektedir. Diğer yandan, bitki ürünleri ithalatında ise "*bitki sağlık sertifikası (phytosanitary certificate)*" gümrük idaresince aranılmaktadır.

Tarımda zararlılarla mücadele için kullanılan kimyasal ve biyolojik ilaçların BAE'ye ithalatında menşe ülkede verilmiş ruhsatnamenin yanı sıra bir başka OECD ülkesinde verilmiş ruhsatname, menşe ülkede düzenlenmiş formülasyon belgesi (*Certificate of Pesticide Composition*), ilacın içerdiği aktif maddelere ilişkin analiz belgesi gibi belgeler aranmaktadır. Tarımsal ilaçların ithalatı, sadece geçerli ithal iznine sahip tescilli ithalatçılar tarafından yapılabilmektedir.

Ayrıca, BAE Sağlık Bakanlığı sicilinde kayıtlı olmayan tıbbi ilaçların ithalatı yapılamamakta ve sorumluluk imalatçı ile acentesine ait olmaktadır. Ürünün Dünya Sağlık Örgütü tarafından öngörülen tüm gereklilikleri karşıladığını gösteren "Eczacılık Ürünü Sertifikası-Certificate of a Pharmaceutical Product-" gümrükte tıbbi ilaçlar ithalatında aranan belgeler arasındadır.

Yine ürünlere göre değişmekle birlikte Emirates Conformity Assessment Scheme (Emirates Uygunluk Değerlendirme Programı) (ECAS) çerçevesinde verilen ECAS sertifikası; şişelenmiş su, meyve suları, süt ürünleri gibi ürünler için zorunlu olan aynı zamanda da bir kalite göstergesi olarak da işlevi olduğundan gönüllü olarak da alınabilen Emirates Kalite İşareti (Emirates Quality Mark "EQM"); yine KİK Standardizasyon Kuruluşunun (GSO) kuralları doğrultusunda verilen G-Mark İşareti ve Helal Sertifikası da BAE'de ticarete konu olacak ürünlerde aranan sertifikalardır.

Teknik Engeller

Tarımda zararlılarla mücadele için kullanılan kimyasal ve biyolojik ilaçların BAE'ye ithalatında, menşe ülkede verilmiş ruhsatnamenin iki farklı OECD ülkesinde düzenlenmiş olması zorunluluğu ve formülasyon belgesinin menşe ülke hükümetinin böcek ilaçları ruhsatnamesi düzenleyen yetkili kurumuna ait bir laboratuvarından veya bu kurumun yetkilendirdiği ve İyi Laboratuvar Uygulamaları niteliği taşıyan bir laboratuvarından alınması gerekliliği ihracatçı firmaları ülkeye ihracatlarında sıkıntıya sokmaktadır.

BAE'de anlaşmazlıkların çözümünde başvuru gerek tahkim gerek mahkeme süreçleri uzun zaman alabilmekte ve maliyetli olabilmektedir. Mahkeme süreçlerinin sonunda mahkeme kararlarının yürürlüğe konulmasında Emirlikler arasında farklılıklar bulunmaktadır.

Piyasaya arz edilen tüm ürünlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak ülkelerin en temel öncelikleri arasındadır. Bu amaçla, ürünlerin uyması gereken teknik kriterler (standartlar ve teknik düzenlemeler) ile ürünlerin bu kriterlere uygun üretildiğini belgeleyen uygunluk değerlendirmesi işlemlerine günümüzde daha fazla başvurulmaktadır. Standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi prosedürleri, sınai, ekonomik ve ticari gelişmeye katkıda bulunan, insan can ve mal güvenliğini korumayı amaçlayan, modern ekonominin ve standardizasyon sisteminin temel taşlarıdır.

Bununla birlikte, standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri çoğu zaman insan sağlığı ve güvenliği gibi meşru amaçların ötesinde ticarete teknik engeller olarak adlandırılan ve uluslararası ticaretin serbest akışını olumsuz etkileyen engellere yol açmaktadır. Uluslararası kabul görmüş standartlardan farklı teknik kriterler belirlenmesi ve gerektiğinden katı test ve belgelendirme işlemlerinin zorunlu kılınması bu alandaki en önemli sorunlardır. Şeffaf bir şekilde kabul edilmeyen ve uygulanmayan bu düzenlemeler ihracatçı firmalar açısından ek külfet ve maliyetlere de yol açmakta ve rekabet edebilirliklerini güçleştirmektedir. İhracatta karşılaştığımız ticarete teknik engellerin önlenmesi, sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması açısından da önemlidir.

Bu kapsamda, T.C. Ticaret Bakanlığı (Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü) internet sayfasında konu ile ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur (<https://teknikengel.ticaret.gov.tr/>)

Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesi, ihracatçılarımızın ticarete teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede; ihracata konu ülkenin ticarete teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ihtiyaç duyulan ülke mevzuat ve uygulamaları hakkında ilave bilgiler Bakanlığımızdan talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan ticarete teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik suretiyle ilgilenilen ülke ve ürün gruplarına ilişkin taslak düzenlemeler e-posta ile günlük olarak gönderilmektedir. Ayrıca, firmalarımız ihracatlarını olumsuz etkileyebilecek diğer ülke düzenlemelerini taslak aşamasında öğrenip yorum yapabilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik ücretsizdir.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

BAE’de fikri ve sınai mülkiyet hakları ile ilgili olarak korumacı düzenlemeler mevcuttur. Özellikle, Dubai, Ortadoğu şehirleri arasında, lüks giyim ürünleri ve aksesuarlar da dâhil olmak üzere, uluslararası markaların tanıtılması ve pazarlanması anlamında önemli bir merkezdir.

BAE, 28 Aralık 2021 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, Madrid Protokolü’ne taraf olmuştur. Anılan tarihten önce firmaların ürünlerini sahteciliğe karşı korunması için ticari markalarını ve telif haklarını Ekonomi Bakanlığı’na tescil ettirmeleri gerekmekte idi.

28 Aralık 2021’den itibaren Birleşik Arap Emirlikleri’ndeki yerel marka sahipleri, tek bir uluslararası başvuruda bulunarak ve tek bir ücret ödeyerek Madrid Sistemin diğer 108 üyesinin 124 bölgesindeki ticari markalarının korunduğu söz konusu sistemi kullanabilmektedir. Söz konusu sistem ile çok uluslu marka tescil süreci, tek bir başvuru ve yönetim süreci ile kolaylaştırılmaktadır.

Dağıtım Kanalları

BAE’ye ihraç edilen bir malın pazardaki başarısı, acente, distribütörün ya da ithalatçının pazarlama-dağıtım ağının yaygınlığı ve etkinliği ile doğru orantılıdır. Piyasada rekabet çok yoğundur. Bu yüzden acente seçimi oldukça önemlidir.

Tüketici Tercihleri

Ülkenin ticaret merkezi durumunda olan Dubai, rekabetin çok yoğun olduğu bir pazardır. AVM’lerde, dünya markası ürünler satılmaktadır. Bu AVM’ler çoğunlukla üst segment tüketiciler ile turistlere hizmet vermektedir. Başta Çin, Rusya ve İran olmak üzere, komşu ülkelerden gelen (alım gücü yüksek) turistler ülkedeki tüketim harcamalarını yükseltmektedir. Orta ve alt kesim ise, küçük ve orta boy alışveriş merkezleri ile küçük işletmelerden alışveriş yapmaktadır. Ayrıca, sene içinde belirli dönemlerde indirimli (perakende) satışa yönelik yapılan festivaller (örneğin Dubai alışveriş festivali) bölge ülkelerinden yoğun ilgi görmektedir.

BAE’de ticari faaliyetler çok iyi organize olmuştur. Hileli ticarete ilişkin cezai yaptırımlar ağırdır. Perakende alışverişlerde, çok düşük marjlarda pazarlık usulü fiyat indirimi olabilmektedir. Küçük çarşılarında (souq) ve sokak dükkanlarında ise daha ziyade nispeten düşük fiyatlı ancak kalitesi de düşük (Uzakdoğu menşeli) ürünlere rastlanmaktadır.

Ticari amaçların yanı sıra, diğer komşu ülkelerde yaşayanlar sıklıkla hafta sonu tatili ve eğlence amacıyla Dubai’yi ziyaret etmektedir.

Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler

BAE piyasası rekabetçi, fiyata duyarlı ve dışa açık bir pazardır. Pazarın bu özelliğinden dolayı ülkede neredeyse her ülkeye ait malları bulmak mümkündür. Piyasada rekabet çok yoğundur ve piyasada tutunabilmek için satılacak ürünün kalite ve fiyat açısından rekabet üstünlüğüne sahip olması önemlidir.

Ayrıca, kalite, raf ömrü (üretim ve son kullanım tarihi), satış sonrası hizmet ve standartlara uygunluk gibi faktörlerin önemi göz ardı edilmemelidir. Fiyat belirlenirken, rakip ürünlerin fiyatları dikkate alınmalıdır.

Piyasada güven kaybetmiş bir marka veya firmanın bu piyasada bir daha tutunabilmesi çok zordur. İthalat yapacak firmanın, ülke içinde yerleşik, “ticaret lisansı” ve ticaret odası üyelik sertifikası sahibi olması ile çalıştığı bir bankası olması gerekmektedir.

Kamu İhaleleri

Kamu İhale Kanunu ile federal kamu proje ihalelerine teklif verme hakkı, BAE’li tedarikçi ve yüklenicilere veya en az %51 oranında hissesi BAE vatandaşlarına ait olan ve BAE’de yerleşik şirketlere verilmiştir. Yine, ihalelere katılabilmek için yerel bir acente veya distribütör kullanılması gerekmektedir. Ancak, hizmet ya da ürünün BAE’de bulunmaması halinde, kamu ihalelerine yabancı firmalar davet edilebilmekte ve gerekli ihale/proje koşullarını karşılaması durumunda doğrudan yabancı firmaya ihale verilebilmektedir.

Öte yandan, BAE’de kamu kurumları mal ve hizmet alımını ortak bir dijital platform üzerinden yapmaktadır. Açıklanan ihalelere katılmak için Finans Bakanlığı (Ministry of Finance) üzerinden kayıt yaptırmak gerekmektedir.

Ayrıca, tedarikçi olabilmek için birtakım şartların karşılanması istenmektedir. Detaylı bilgi için [tıklayınız](#).

BAE’deki kamu otoriteleri tarafından verilen ihalelere teklif vermeyi düşünen yabancı şirketler herhangi bir yükümlülük altına girmeden önce gereken yasal prosedürler ve kanunlar hakkında ayrıntılı bilgi almalıdır. Zira bu konuda federal kanunların yanında emirlikler düzeyinde, Abu Dhabi, Dubai ve Sharjah Emirliklerinin yerel kamu otoriteleri tarafından verilen ihalelere uygulanabilir bağımsız tedarik yasaları da bulunmaktadır. Bunun dışında bazı kamu kurumları tedarik ve ihale süreci için kendilerine özgü düzenlemelere de sahiptir. Örneğin; BAE silahlı kuvvetleri ihale ve tedarik süreçleri gibi. Dolayısıyla tüm bu ayrıntılı düzenlemelere hakim olunması önerilmektedir.

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

Tarım ve Hayvancılık

Ülkenin tarım üretimi yetersiz olduğundan, ihtiyaçların büyük bir bölümü ithalat yoluyla karşılanmaktadır. Ülkenin tarım aleyhindeki zor coğrafi ve iklim koşullarından dolayı, gıda sektörünün GSYİH'ye katkısı oldukça düşük bir seviyede olup, üretim ülkenin ihtiyacını karşılamaktan uzaktır. Dolayısıyla, gıda sektöründe kendi kendine yeterliliğin sağlanması zordur. Bu çerçevede, gıda fiyatlarındaki artışı önlemek ve düzenli gıda arzını sağlayabilmek için Sudan ve Pakistan gibi ülkelerde tarımsal yatırımlar yapılmaktadır. Balıkçılık, gıda sektörünün geleneksel kısmını oluşturmaktadır.

Ülkede üretimi yapılan başlıca gıda ürünleri; un, makarna, şeker, süt ve süt ürünleri (peynir), yemeklik yağ, konserve/dondurulmuş gıda (balık, sebze), kırmızı/beyaz et, domates salçası ve meşrubatlardır. Ülkede olumsuz iklim koşulları olmasına rağmen artan, yüksek orandaki ithalat ve büyümekte olan nüfus karşısında yerli üretimi artırma çabası önem kazanmıştır.

Ülkede özellikle salgın sonrası gıda güvenliği ve 'agro-tech' denilen tarımsal teknoloji yatırımları ön plana çıkmıştır. Salgınla beraber, BAE hükümeti tarafından gıda arzında sürdürülebilirliğin sağlanması için oluşturulan Gıda Güvenlik Konseyi, ülkede gıda ihtiyacının karşılanmasının yanında özellikle tedarik zincirlerindeki aksamalardan olumsuz etkilenmemesi için gerekli önlemleri almıştır.

Sanayi

BAE'de imalat sanayi hidrokarbona dayalı olmakla birlikte, diğer bazı imalat sanayi alt sektörleri de büyümeye başlamıştır. Sektördeki sanayi kuruluşlarının çoğu gıda (un, şeker, süt ürünleri, meşrubat, balık), inşaat ve yapı malzemeleri (çimento, seramik, mermer, demir-çelik), metaller (alüminyum, bakır, çelik), kimyasal maddeler (kükürt, gübre), elektrik malzemeleri, mobilya, plastikler (pvc, mutfak eşyaları) ve hazır giyim üretimi yapan orta ölçekli sanayi kuruluşlarıdır.

Ülkede büyük ölçekli üretim faaliyetini, petrol ve petrokimya, enerji (Dubai Petroleum-Dubai), alüminyum (Emirates Global Aluminium -Dubai), seramik (RAK Ceramics-Ras Al Khaimah), ilaç (Julphar-Ras Al Khaimah) tesisleri oluşturmakta, bunların da sahibi ilgili Emirlik/Emirlik şirketleri olmaktadır. Dubai Alüminyum, dünyanın ilk 10 alüminyum üreticisi arasındadır. Üretimin büyük kısmını ihraç etmektedir. Sharjah'ta KOBİ düzeyinde üretim tesisleri bulunmaktadır.

Mubadala Development Company, Abu Dabi'nin sanayi temelini genişletilebilmesi açısından önem arz etmektedir. Dubai hizmet sektörünün ve teknolojinin merkezi olmayı hedeflerken, Abu Dabi, rekabet gücü yaratan sektörlerin (ucuz enerji ve iş gücü kaynaklarına erişimin kolay olmasının da etkisiyle) ağır sanayi ve imalat sektörleri olduğuna inanmaktadır.

Hizmetler

İnşaat ve emlak sektörü BAE ekonomisi içinde petrol ve ticaretten sonra, üçüncü büyük sektör konumundadır. BAE inşaat sektörünü, Dubai ve Abu Dabi Emirlikleri belirlemekte olup; her iki Emirlik ülkenin büyümesinin de itici gücüdür. BAE'nin hizmet sektörü, özellikle havayolu ve denizyolu ile ulaşım, telekomünikasyon ve turizm alanlarında da hızlı bir şekilde gelişmektedir.

BAE'nin liman altyapısı da oldukça gelişmiş düzeydedir. Dubai'deki Jebel Ali ve Port Rashid Limanları'na, bölge ülkelerinden ve diğer ülkelerden çok büyük hacimli kargolar yavaşmaktadır. Jebel Ali Serbest Bölgesi'nin başarısı da limanların performansına katkıda bulunmaktadır. Diğer deniz limanları; Abu Dabi (Mina Zayed, Khalifa Port) Limanları, Sarjah Konteyner Terminali ve Khor Fakkan Konteyner Terminali ile Fujairah Limanı ve Ras al Khaimah (Mina Saqe) Limanıdır.

Dubai, Abu Dabi ve Sharjah Havaalanları başlıca uluslararası yolcu havaalanlarıdır. Ayrıca, Dubai'de Jebel Ali bölgesinde bir uluslararası kargo havaalanı da faaliyettedir.

2009 yılı sonunda Dubai'de metronun açılması ile birlikte ilk defa şehir içinde bir demiryolu ağı kurulmuş bulunmaktadır.

Enerji

Sektörün bünyesinde ham petrol, petrol ürünleri ve doğalgaz yer almaktadır. BAE sahip olduğu petrol ve doğalgaz rezervleri bakımından dünya sıralamasında 6. sırada yer almaktadır. Ham petrolde 105 milyar varil rezerve sahiptir. Halihazırda, OPEC ülkelerinden Suudi Arabistan ve Irak'tan sonra 3. büyük petrol üreticisi olan BAE günlük 3 milyon varil üretime sahiptir. Abu Dabi Ulusal Petrol Şirketi (ADNOC) raporlarına göre, şirket günde 3,165 milyon varil petrol çıkarmaktadır.

Günlük 3 milyon varil petrolün yaklaşık 1,7 milyonu karadaki, 1,3 milyonu denizdeki sahalardan edinilmektedir. Petrolün %95'i Abu Dabi Emirliği'nde üretilmektedir. Dubai Emirliği'nin petrol rezervleri 4 milyar, Sharjah Emirliği'nin 1,5 milyar, Ras-al Khaimah Emirliği'nin ise 100 milyon varil civarındadır. Dünya'daki petrol üreticileri arasında 12. sırada yer alan BAE, küresel ham petrol üretiminin %4'ünü oluşturmakta ve günlük petrol üretiminin yaklaşık 2,2 milyon varilini ihraç etmektedir. ÇHC, Hindistan, Güney Kore ve Japonya, BAE petrolünün en büyük alıcısı olan ülkelerdir.

BAE doğalgazda 273 trilyon kübik fit rezerve sahiptir. S&P verilerine göre BAE'nin günlük doğalgaz işleme kapasitesi 8,6 milyar standart kübik fit olup, anılan miktarın 5,6 milyarı karadan 3 milyarı denizden çıkan gazdan işlenmektedir. Abu Dabi Ulusal Petrol Şirketi (ADNOC) verilerine göre, 217 bin varil sıvılaştırılmış doğalgaz işlenmektedir.

Birçok Körfez ülkesi gibi BAE de yenilenebilir enerji kaynaklarından yararlanma konusuna son yıllarda daha fazla önem vermeye başlamıştır. Özellikle güneş enerjisi de dahil olmak üzere alternatif enerji kaynakları geliştirmek için büyük yatırımlar yapmaktadır.

Örneğin, Abu Dabi’de ilk yüzer güneş enerjisi santrali projesi tamamlanarak elektrik üretimi planlanmaktadır. Yine, BAE, Arap ülkeleri arasında nükleer enerji santralini uygulamaya koyan ilk ülke olmuştur. BAE’nin Arap Yarımadası’nda ilk nükleer enerji santrali olan Barakah’ın, 4 nükleer reaktör ve 5 bin 600 megavat kapasiteyle ülkenin elektrik ihtiyacının %25’ini karşılaması hedeflenmektedir.

Diğer yandan, Uluslararası Yenilenebilir Enerji Ajansı (IRENA)’nın merkezinin Abu Dabi oluşu, Abu Dabi hükümetine ait temiz enerji geliştiricisi olan ve yenilenebilir ve sürdürülebilir enerji alanında kurulmuş ilke ve tek nitelikteki Masdar Serbest Bölgesinin dünyada sürdürülen birçok güneş enerjisi projesine teknik destek sağlaması BAE’yi bu alanda öne çıkarmaktadır.

Abu Dabi 2030 Enerji Stratejisi: Abu Dabi Enerji Departmanı tarafından 2019 yılındaki 24. Enerji Kongresi kapsamında *“The Abu Dabi Demand Side Management and Energy Rationalization Strategy 2030”* isimli bir program ilan edilmiştir. Söz konusu program, 2030 yılına kadar elektrik üretimini %22 artırmayı ve su tüketimini %32 azaltmayı öngörmektedir.

Abu Dabi 2030 Ekonomik Vizyonu: Abu Dabi Hükümeti, 2007 yılı Ağustos ayında, Abu Dabi Emirliği’nin 2030 yılında ulaşmak istediği hedefleri belirleyen, 22 yıllık bir sürede uygulanması planlanan Abu Dabi 2030 Vizyonunu açıklamıştır. Bu vizyon çerçevesinde, Abu Dabi Hükümeti, Emirliğin sosyal, politik ve ekonomik yapısını şekillendirecek politikaları uygulayarak, Emirlik ekonomisinin petrol üretimi ve fiyatlarına bağımlılıktan kurtulmasını ve bilgi temelli çeşitlendirilmiş bir ekonomik yapıya sahip olmasını hedeflemektedir.

Abu Dabi Hükümetine bağlı şirketlerin yanı sıra özel sektörün de katkılarıyla, “enerji, petrokimya, metaller, havacılık-savunma sanayi, ilaç-medikal teknolojiler, turizm, ulaşımticaret, lojistik, eğitim, medya, finansal hizmetler ve telekomünikasyon” sektörlerine öncelikli olarak yatırımların yönlendirilmesi suretiyle, Abu Dabi Emirliği’nde hali hazırda %47 oranında yer tutan petrol dışı sektörlerin ekonomiye katkısını %64 oranına yükseltmek amaçlanmaktadır. Bu çerçevede, Emirlik ekonomisinde petrol üretiminin ekonomiye katkısının 2030 yılında %36’ya düşürülmesi, Abu Dabi 2030 Vizyonunun hedefleri arasında yer almaktadır.

Anılan vizyonun sürdürülebilir ve güçlü bir altyapı ve ekonomik büyümeye ilişkin bölümünde enerji güvenliğinin güçlendirilmesi konusu da yer almaktadır. Bu minvalde, enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesi, nükleer enerji üretimi, etkin ve güvenli ulaştırma/taşıma altyapısının kurulması, enerji sektöründe çalışacak iyi eğitilmiş BAE vatandaşlarının sayısının artırılması planlanmaktadır.

Abu Dabi Hükümeti, Abu Dabi 2030 Vizyonu çerçevesinde, Emirliğin üç bölgesinin de, Abu Dabi Şehri ve çevresi, Al Ain Şehri ve çevresi ve Batı Bölgesinin, ekonomik gelişmeden paylarını almalarını ve küçük ve orta ölçekli işletmelerin desteklenerek ekonomik büyümenin tabana yayılmasını hedeflemektedir.

Abu Dabi 2030 Vizyonunun önemli amaçlarından birisi de, BAE vatandaşlarının özel sektördeki istihdam imkanlarının artırılmasıdır. Hali hazırda, yalnızca 22.000 BAE vatandaşı özel sektörde istihdam edilirken, Emiratisasyon (Emiratisation) stratejisi sayesinde bu rakamın 2030 yılına kadar 300.000 ila 350.000 kişiye çıkarılmasıyla, Emirlik vatandaşlarının yalnızca devlet kurumlarında değil, özel sektörde de istihdam edilmesi hedefler arasında yer almaktadır.

Emiratizasyon (Emiratisation) stratejisi çerçevesinde 2024 yılında uygulamaya konulan yeni mevzuat ile 20-49 çalışanı olan BAE firmaları 2024'te en az 1, çalışan sayısı 50'nin üzerinde olan firmalar ise %4 oranında Emirati vatandaş istihdam etmek durumundadır. Bu oranın 2024 sonunda %6, 2026 sonunda ise %10'a çıkarılması öngörülmektedir.

BAE 2050 Enerji Stratejisi: BAE 2017 yılında “*Energy Strategy 2050*” programını açıklamıştır. Söz konusu strateji uyarınca, toplam enerji üretiminin %50'sini temiz kaynaklardan sağlaması, karbon ayak izinin %70 oranında azaltılması ve böylece 2050 yılına kadar 700 milyar AED (yaklaşık 191 milyar dolar) tasarruf edilmesi ve enerji verimliliğinin %40 artırılması hedeflenmektedir. Ayrıca, anılan strateji uyarınca, enerji altyapısına 2050 yılına kadar 600 milyar AED yatırım yapılması planlanmaktadır. Stratejinin öngördüğü 2050 yılı enerji üretim oranları sırasıyla; %44 temiz/yenilenebilir enerji (güneş, rüzgar, çöp), %38 doğalgaz, %12 temiz kömür, %6 nükleerdir.

BAE'nin önümüzdeki yıllar için ülke çapında strateji ve vizyonları aşağıda sıralanmaktadır:

Strateji - Vizyon Adı	Hedef
BAE Enerji Stratejisi 2050 (UAE Energy Strategy 2050)	Hızla büyüyen ekonominin bir sonucu olarak ülkenin artan enerji talebini karşılamak için yenilenebilir enerjinin GSYH'ye katkısının üç katına çıkarılması ve 2030 yılına kadar 150-200 milyar AED yatırım yapılması
Biz BAE'yiz 2031 (We the UAE 2031)	Ülkenin sosyal, ekonomik, yatırım ve kalkınma yönlerine odaklanarak 2021 yılından itibaren 10 yıllık kalkınma planı dahilinde 2031 yılına kadar ekonomik ve ticari göstergeler açısından önemli bir küresel aktör haline gelmesi
300 Milyar Operasyonu - BAE Endüstri Stratejisi (Operation 300bn)	BAE'nin sanayi sektörünün GSYH'ye katkısının 2031 yılına kadar 133 milyar AED'den 300 milyar AED'ye çıkarılması bu sayede ulusal ekonomiyi canlandırmadaki rolünün geliştirilmesi
Emirliklerde Üretim Stratejisi (Make it in the Emirates)	BAE'nin sanayi ve ileri teknoloji stratejisi '300 Milyar Operasyonu'na katkıda bulunmaları için Sanayi ve İleri Teknolojiler Bakanlığı (MoIAT) ile Emirlik Kalkınma Bankası (EDB) arasındaki ortaklık sayesinde endüstriyel yatırımcılara, yenilikçilere ve girişimcilere EDB'den teknoloji ve ekipmanların finansmanı, özellikle Dördüncü Sanayi Devrimi (4.0) uygulamalarını içeren makine ve ekipman yükseltmelerinin sponsorluğunun yanı sıra, yeşil finans, iş genişletme, yapılandırılmış finansman ve sermaye yatırımı, fizibilite çalışmaları ve iş kuluçka merkezleri gibi alanlarda hizmetler sunulması
Emiratizasyon (Emiratisation)	Hükümetin en yüksek önceliklerinden biri haline gelen ve BAE vatandaşlarının özel sektörde istihdamı anlamına gelen <i>Emiratizasyon</i> ile Emirlik İnsan Kaynakları Rekabet Edebilirlik Konseyi (Nafis) tarafından özel sektörde istihdam edilen Emirati vatandaşların sayısını artırılması, önümüzdeki beş yıl içinde 75.000 vatandaşın özel sektöre kazandırılması, aynı zamanda Emirlik kadrolarının güçlendirilmesi ve özel şirketleri Emirlik yeteneklerini çekme konusunda motive etmek için birçok girişim sunulması

Dördüncü Sanayi Devrimi Programı - “BAE Sanayi 4.0” (Fourth Industrial Revolution Program - ‘UAE Industry 4.0’)	Sanayi 4.0 çözümlerinin ve uygulamalarının BAE'nin sanayi sektörü geneline yayılmasının hızlandırılması, rekabet gücünün geliştirilmesi ve üretkenliğin %30 artırılması
Girişimcilik ve KOBİ’ler İçin Ulusal Gündem (The National Agenda for Entrepreneurship and SMEs)	İş yapma kolaylığı, inovasyon, destekler, dijital dönüşüm, finansman, insan kaynağı açısından BAE’nin KOBİ’ler açısından 2031 yılına kadar girişimcilik konusunda daha güçlü bir ülke halinde getirilmesi
BAE Dijital Devlet Stratejisi 2025 (The UAE Digital Government Strategy 2025)	Dijital araçların kullanımının tüm kamu hizmetlerinde yaygınlaştırılması
Dijital Ekonomi Stratejisi (Digital Economy Strategy)	Dijital Ekonomi Stratejisi, dijital ekonominin BAE'nin gayri safi yurtiçi hasılasına (GSYİH) katkısının 2022'de %9,7 olan katkısının 10 yıl içinde %19,4'e çıkarılması
BAE Yapay Zekâ Stratejisi (UAE Strategy for Artificial Intelligence)	“BAE Yüzüncü Yılı 2071” hedeflerine ulaşılması BAE'nin yapay zeka konusunda dünyanın önde gelen aktörlerinde birisi haline getirilmesi

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

BAE'nin resmi dili Arapça olmasına rağmen iş dünyasında ağırlıklı olarak İngilizce konuşulmaktadır. Bu bağlamda, kullanılacak kartvizitin bir yüzünün Arapça diğer yüzünün İngilizce olması yararlıdır. Ayrıca, firma broşür ve diğer promosyon malzemelerinin Arapça ve İngilizce olması etkili tanıtım açısından fayda sağlar.

Kartvizit değişimi sağ veya iki elle yapılırsa, karşı tarafa olan saygıyı gösterir. BAE vatandaşları (Emirati) genelde cep telefonlarını paylaşmak istemezler. Kartvizitte yoksa ısrarcı olmayacak şekilde cep numarası istenebilir.

İş görüşmelerine ve sosyal aktivitelere katılımda olası bir gecikme halinde karşı taraf telefonla aranıp bilgilendirilmelidir.

İş görüşmeleri esnasındaki konuşmalar, gelen diğer misafirler ve telefon görüşmeleri nedeniyle kesintiye uğrayabilir. Bu gibi durumları sabırla karşılamak önemlidir.

BAE'de karar süreci yavaş ilerleyebilmektedir. Emirati işadamlarının, iş öncesinde, muhataplarını kişisel olarak da tanımak istemeleri muhtemeldir. Bu çerçevede, iş görüşmeleri öncesinde yapılabilecek uzun sohbetler normal karşılanmalı ve uzun, ayrıntılı iş görüşmelerine hazırlıklı olunmalıdır.

İletişim aracı olarak, e-posta yazışmalarının yanı sıra "WhatsApp" uygulaması da yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu kapsamda, firma temsilcilerine, telefonla irtibattan önce, WhatsApp kanalıyla müsaitlik durumlarının sorulması yararlı olabilir. Pek çok firma temsilcisi telefonuna cevap vermeyebilir ancak WhatsApp mesajlarına dönüş daha sıktır. Ülkede WhatsApp sesli veya görüntülü araması çalışmamakta ancak Zoom gibi uygulamalar kullanılabilir.

Para Kullanımı

BAE para birimi Birleşik Arap Emirlikleri dirhemi olup 1 ABD doları, 3,67 dirhem olarak sabitlenmiştir. Ancak piyasada dolar 3,65 ila 3,66 arasından yerel paraya çevrilebilmektedir. Ülkede kredi kartı ile birlikte çek kullanımı oldukça yaygındır. Özellikle, eğitim ve kira ödemelerinde genellikle çek kullanımı kabul görmektedir.

Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi uygulaması

BAE'de vize işlemleriyle ilgili kural ve uygulamalar "*Federal Authority for Identity and Citizenship*" tarafından yürütülmektedir. Genel itibariyle, ülkede, Turist/Ziyaret, Transit İş, İş Arama, Hasta ve Hasta Yakını vizesi kullanılmaktadır. Turist/Ziyaret vizesi için ikamet belgesi sahibi kişilerin ya da ülkede yerleşik/faaliyet gösteren firma ve otellerin veya tur şirketlerinin sponsorluğu gerekmektedir. Turist vizesinin süresi tek girişli ve çok girişli olarak değişmekle birlikte 30 veya 60 gündür. Talep edilmesi halinde toplam 90 güne kadar uzatılabilmektedir.

Uzun süreli aile ve arkadaş ziyareti vizesi süresi de yine 30-60-90 gün ve tekli/çoklu giriş olarak değişmektedir. Bunların haricinde 5 yıl süreli çok girişli bir vize türü de bulunmaktadır.

[-https://u.ae/en/information-and-services/visa-and-emirates-id/visit-visas/tourist-visa](https://u.ae/en/information-and-services/visa-and-emirates-id/visit-visas/tourist-visa)

[-https://u.ae/en/information-and-services/visa-and-emirates-id/do-you-need-an-entry-permit-or-a-visa-to-enter-the-uae](https://u.ae/en/information-and-services/visa-and-emirates-id/do-you-need-an-entry-permit-or-a-visa-to-enter-the-uae)

Transit vizesi ise özel bir vize türüdür. Dubai Havaalanı üzerinden başka bir ülkeye transit uçuş yapan yolcular Dubai’de gezmek/konaklamak istemeleri halinde havaalanında düzenlenebilmektedir. 48 veya en fazla 96 saatlik düzenlenebilmektedir.

[\(<https://u.ae/en/information-and-services/visa-and-emirates-id/transit-visa>\)](https://u.ae/en/information-and-services/visa-and-emirates-id/transit-visa)

İş Vizesi: Yabancıların uzun dönemli vize almasına olanak sağlamaktadır. BAE’de iş kurmak isteyen ve ülkede yerleşik iş geliştirme merkezleri tarafından aday gösterilen iş adamları için vizeye başvuru yapabilmektedir. 6 ay süreli verilmektedir.

[\(<https://u.ae/en/information-and-services/visa-and-emirates-id/visit-visas/visit-visa-to-explore-investment-opportunities>\)](https://u.ae/en/information-and-services/visa-and-emirates-id/visit-visas/visit-visa-to-explore-investment-opportunities)

İş Arama Vizesi: İş vizesine benzer şekilde BAE’de iş aramak isteyen ve bazı gereklilikleri karşılayan yabancılar için sponsor gerekmeksizin 60,90 ve ya 120 gün verilebilen vize türü bulunmaktadır.

[\(<https://u.ae/en/information-and-services/visa-and-emirates-id/visit-visas/jobseeker-visit-visa>\)](https://u.ae/en/information-and-services/visa-and-emirates-id/visit-visas/jobseeker-visit-visa)

Hasta ve Hasta Yakınları Vizesi: BAE içerisinde ilgili kamu veya özel sağlık sponsorluğunda belirli şartlar altında tek ya da çok girişli vize verilebilmektedir. (<https://u.ae/en/information-and-services/visa-and-emirates-id/visit-visas/patient-and-companion-entry-permits>)

Resmî Tatiller ve Mesai Saatleri

Ülkenin resmi tatilleri; BAE milli günü, şehitleri anma günü, yeni yıl, dini bayramlar (miraç kandili, hicri yılbaşı, ramazan ve kurban bayramları dahil) olarak belirlenmiştir.

[\(<https://u.ae/en/information-and-services/public-holidays-and-religious-affairs/public-holidays>\)](https://u.ae/en/information-and-services/public-holidays-and-religious-affairs/public-holidays)

BAE’de kamu kurumlarında günlük 8 saatlik çalışma süresi belirlenmiştir. Hafta içi mesai saatleri: pazartesi-cuma olup Ramazan ayı boyunca çalışma saatlerinde değişiklikler (mesainin daha erken sona ermesi gibi) yapılabilmektedir. Hafta sonu tatil günleri ise cumartesi ve pazar olarak belirlenmiştir.

[\(<https://u.ae/en/information-and-services/jobs/working-in-uae-government-sector/working-hours-in-the-public-sector>\)](https://u.ae/en/information-and-services/jobs/working-in-uae-government-sector/working-hours-in-the-public-sector)

Yerel Saat

BAE’de, uluslararası saat dilimi GMT +4 uygulanmaktadır.

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Şirket Türleri

Yabancılar için Emirliklerde ticari faaliyet türleri; “şirket (LLC) kurmak”, “şube/branch” veya “temsilcilik ofisi/representative office” açmaktır.

Limited Liability Company (LLC): BAE’de uzun dönemli faaliyet göstermek isteyen yabancılar tarafından tercih edilen şirketleşme türü Limited Liability Company (LLC) olarak tanımlanan limited şirketlerdir. LLC, (ortaklardan birisi yabancı ise) en az 2, en çok 50 ortakla kurulabilmekte olup, yabancılar şirket hisselerinin en fazla %49’una sahip olabilmekte, %51 çoğunluk hissesi ise yerel ortağa ait olmak zorundadır. Bu itibarla, BAE’de LLC formunda şirket kurmak isteyen yabancılar, öncelikle piyasada “sponsor” tabir edilen yerli bir ortak bulmak zorundadır. Yerli ortak kurulan şirkette %51 paya sahip gözüke de, BAE iş dünyasında alışlageldik üzere, ortaklar arasında şirket kuruluş sözleşmesi dışında hazırlanan bir kâr payı dağıtım sözleşmesiyle, perde arkasındaki gerçek şirket sahipliğine ilişkin detaylar ortaya konulmaktadır.

Ancak, BAE iş hayatında “sponsorluk” olarak da adlandırılan bu durum zaman zaman uyumsuzluklara ve ilave maliyetlerin ortaya çıkmasına sebep olabilmekteydi. Birçok örnekte görüldüğü üzere, sadece bu yasal zorunluluğu yerine getirmek için bulunacak yerel bir ortağa veya ortaklığa sermaye ve/veya işgücü bakımından hiç bir katkı sağlamasa bile, yıllık belli bir meblağ ödenmesi gerekmekte dolayısıyla bu durum BAE’ye ihracat maliyetini artırmaktaydı.

Bu çerçevede, söz konusu Şirketler Kanununda (Law No.2 of 2015 Commercial Companies Law (CCL) değişiklik yapılarak, ticari şirketlerin kurulmasında %51 oranında aranan Emirlik hissedarına veya temsilcisine sahip olma zorunluluğu, bazı istisnalarla birlikte, ortadan kaldırılarak yabancı yatırımcılara %100 yabancı mülkiyet hakkı imkanı sağlanmıştır. Kanunda yabancı yatırımlara yönelik düzenlemeler 1 Haziran 2021’den itibaren geçerlidir.

Ayrıca, söz konusu değişiklik Kararnamesi ile yabancı yatırımcılara belirli sektörlerde ve tutarlarda yatırım yapması halinde şirket kurulumunda %100 mülkiyet hakkı veren 2018 tarihli Doğrudan Yabancı Yatırıma İlişkin BAE Federal Yasası (DYY Yasası) da yürürlükten kaldırılmıştır.

%100 yabancı mülkiyetli şirketler ile gerçekleştirilebilecek ticari aktivite türlerine aşağıdaki link aracılığı ile ulaşabilmektedir: <https://u.ae/en/information-and-services/business/doing-business-on-the-mainland/full-foreign-ownership-of-commercial-companies>

Yukarıda belirtildiği üzere, BAE’de en çok tercih edilen şirket türü olan “Limited Liability Company” Türk Ticaret Kanununda tanımlanan “limited şirket” türüne tekabül etmekte olup ortakların şirket işlemleri kapsamında üçüncü kişilere karşı sorumlulukları şirketteki payları ile sınırlıdır.

Limited Liability Company (LLC) haricinde, farklı şirket türlerinin kurulması da mümkün bulunmaktadır. Bunlar;

- Joint Liability Company, (Ortak Sorumluluk Şirketi)
- Limited Partnership Company, (Sınırlı Ortaklık Şirketi)
- Public Joint Stock Company, (Halka Açık Anonim Şirketi)

- Private Joint Stock Company'dir (Halka Açık Olmayan Anonim Şirket).

Söz konusu şirket türlerine göre ortakların ve şirketin üçüncü kişilere karşı sorumlulukları farklılık göstermekte olup iştigal alanı ve iş hedefleri çerçevesinde en uygun şirket türünün seçilmesi önem arz etmektedir.

Bunun yanında, BAE'de serbest bölgeler üzerinden de lisans alınması mümkün olmakla birlikte geçmişte olduğu gibi halen %100 yabancı mülkiyetli şirket kurulabilmektedir. Serbest bölgeler şehrin dışında ve giriş çıkışı kontrollü bölgeler olabileceği gibi (JAFZA, Hamriyah), şehrin içerisinde ve fiziksel olarak şehirden sınırları ayrılmamış yerler de olabilmektedir.

Şirket yanında, BAE mevzuatına göre adi ortaklık ve yabancı şirket şubesi de hukuki iş formları olarak kabul edilmektedir.

Şube/Temsilcilik Ofisi: Yabancı şirketler, BAE Ekonomi Bakanlığından uygunluk alarak ve isimlerini Bakanlıktaki Yabancı Şirket Tescil kısmına kaydettirerek kendi faaliyet konusuyla sınırlı olmak üzere şube veya temsilcilik açabilmektedir. Bu çerçevede şube, lisans aldığı konuda BAE'de serbestçe faaliyette bulunabilirken, temsilcilik ofisi sadece kendi ülkesindeki ana şirketin ürün ve hizmetlerine ilişkin promosyon/reklam gibi hizmetler ifa edebilmektedir.

Bu kapsamda, kendi nam ve hesabına ihracat, ithalat ve iç piyasada satış gibi ticari faaliyetleri yürütmesi mümkün olmamakta, ancak buna yönelik ticari operasyonlar, görüşmeler, anlaşmaların kurulması gibi faaliyetlerde bulunabilmektedirler.

Daha önce şube veya temsilcilik açılması için yıllık belirli bir ücret ödemek suretiyle, "yerel bir acente" (local service agent) istihdam etmek zorunluluğu bulunmakta idi. Bu kapsamda, bir BAE vatandaşı ya da %100 hissesi BAE vatandaşına sahip bir şirket, yerel acente (service agent¹) olarak atanmakta idi. Söz konusu zorunlulukla ilgili madde önce eski Kanunda yapılan bir değişiklikle kaldırılmış daha sonra da yeni Kanun olan 32 numaralı 2020 tarihli Ticaret Şirketleri Federal Kanun kapsamına alınmamıştır

Ticari Acentelik: BAE'ye ihracat ancak bu ülkede yerleşik bir acente veya distribütör kanalıyla yapılabilmektedir. Ticari acentelik faaliyetleri, BAE vatandaşı gerçek kişiler, kamu tüzel kişileri, kamu tüzel kişilerine ait özel tüzel kişiler, BAE vatandaşı kişilerin tamamen sahip olduğu özel tüzel kişiler, BAE'de kurulmuş ve en az %51 oranında ulusal sermaye katkısı bulunan anonim şirketler tarafından yapılabilmektedir.

Öte yandan, 2022 tarihli 3 no'lu Ticari Temsilciler Hakkında Federal Kanun Hükümleri gereğince artık Bakanlar Kurulu, Bakanın tavsiyesi üzerine, BAE vatandaşlarına ait olmasa bile, herhangi bir uluslararası şirketin, aşağıdaki şartlar dahilinde, Bakanlar Kurulunun bu konuda uygun gördüğü koşullar ve sınırlar dahilinde, sahip olduğu ürünlerle ilgili olarak Ticari Temsilcilik faaliyetini yürütmesine izin verebilir:

¹ Acenteler; şirketin idarisine karışmamakta ve mali konularda herhangi bir sorumluluğu bulunmamaktadır. Görevi kamu ihalelerini takip etmek ve ilgili belgeleri teslim etmek, vize alımı veya işçi kartları çıkartılmasını temin etmek ya da reklam, kampanya ve reklam ve pazarlama faaliyetleri gibi konularda yardımcı olmaktır.

- a. Bu ticari temsilcilik için devlet içinde bir ticari temsilci bulunmayacaktır;
- b. Ticari temsilcilik yeni olacak ve daha önce devlette kayıtlı olmayacaktır.

Ticari acentelik sözleşmesinin süreli olması ve Ekonomi Bakanlığınca tescil edilmesi gerekmektedir. Acentelik sözleşmesinde; ürünün adı, verilecek hizmet, sözleşmenin başlangıç tarihi, geçerlilik süresi ve sözleşmeyi süresinden önce sona erdirecek özel şartlar ile acentenin ülkedeki yetki bölgesinin (tüm BAE olacağı gibi sadece bir Emirlik de olabilmektedir.) belirtilmesi gerekmektedir. Ayrıca, 2023 tarihli 214 sayılı Bakanlık Kararı ile birlikte tüm ticari acentelerin Ekonomi Bakanlığı elektronik hizmet platformuna kayıtlı olmasını gerektirir.

Şirket Kurma Prosedürü

BAE’de iki farklı yerde şirket kurulması imkanı bulunmaktadır: Emirlikler (şehirler) içinde (ana karada) veya serbest bölgelerde mümkündür.

-Emirliklerde (ana karada) şirket kurmak:

Ana karada şirket kurulduğunda, BAE içine hizmet verme ve ürün satma hakkı kazanılır. Bununla birlikte, anakara şirketleri daha fazla sayıda düzenleyici iç mevzuata tabi olmaları sebebiyle şirket kurulum işlemleri daha maliyetli olmakta, söz konusu işlemlerin tamamlanması daha fazla vakit almaktadır.

EMİRLİKLERDE (ANA KARADA) KURULUMUN AVANTAJLARI:	EMİRLİKLERDE (ANA KARADA) KURULUMUN DEZAVANTAJLARI:
• Ticari faaliyet türleri için daha fazla seçenek bulunmaktadır. • BAE iç pazarında doğrudan ticaret yapılabilir. • Yatırımcının alabileceği vize sayısı konusunda kısıtlama bulunmamaktadır.	• Bazı iş faaliyetlerinin kurulumu, o iş faaliyeti ile ilgili kurumdan onay alınmasına bağlıdır. • Bazı ticari faaliyetlerde yabancı yatırımcıların şirketteki payı % 49 ile sınırlıdır.

Şirket Kurulması: Abu Dabi veya Dubai’de serbest bölgeler dışında (Emirliklerde) kurulacak ticari şirketler için Ekonomi Bakanlığı (Department of Economic Development) tarafından ticaret lisansı düzenlenmesi ve bilahare ilgili Ticaret ve Sanayi Odası tarafından da firmanın üyelik kaydının yapılması gerekmektedir.

Şirketin iştigal alanına göre ilgili diğer kamu kurumlarınca tanzim edilen belgelere de ihtiyaç duyulabilmektedir. (Şirketin iştigal alanına göre bazı durumlarda özel izin alınması gereken kurumlar olabilmektedir. Örneğin; İmalat/Sanayi Projeleri için Maliye ve Sanayi Bakanlığı, Müteahhitlik/Mühendislik Danışmanlığı içinse Dubai Belediyesidir)

Serbest bölgelerde ise, serbest bölge otoritesine müracaat edilmesi gerekmektedir.

Bu kapsamda, şirket kurulumlarında takip edilmesi gereken temel aşamalar aşağıda sıralanmaktadır:

Emirliklerde (Ana Karada) İşletme Kurulumu:

1. İşletme iştiğal alanının belirlenmesi

BAE’de 6 adet iktisadi lisans (economic licence) türü bulunmaktadır. Bunlar; mesleki, turizm, sınai, ticari, tarım ve profesyonel lisanslardır. Şirketlerin ayrıca ekonomik faaliyet türü (economic activity) seçmeleri gerekmektedir. Öte yandan bilinmelidir ki ekonomik faaliyet türünün seçimine önem verilmesi gerekmektedir. Zira BAE’de şirketler yalnızca lisans aldıkları ekonomik faaliyet türü çerçevesinde faaliyet gerçekleştirebilmektedirler.

2. İşletmenin hukuki yapısının belirlenmesi

Kurulacak işletmenin hukuki yapısına göre tabi olacağı mevzuatı farklılık arz etmektedir. Bu kapsamda, kurulacak işletmenin iştiğal alanı, ortaklarının niteliği, hedefleri ve öngörülen yapısı göz önüne alınarak hukuki yapısının belirlenmesi gerekmektedir. BAE hukukuna göre kurulacak işletme; sole establishment (Türk hukukundaki gerçek kişi tacir işletmesinin benzeri), civil company (doktor, avukat gibi profesyonel meslek icra edenlere ait şirket türü), public joint stock company, (halka açık anonim şirketi), private joint stock company (halka kapalı anonim şirket), limited liability company (limited şirket), GCC’de yerleşik firma, yerel firma şubesi, holding şirketi ve yabancı firmanın temsilcilik ofisi niteliğine sahip olabilir.

3. Ticaret unvanının tescili

Daha önce kullanılmamış veya kullanılmış unvanlara benzemeyen bir ifadenin ticari unvan olarak belirlenmesi gerekmektedir. Söz konusu tescilin Department of Economic Development (DED) kuruluşuna yapılması gerekmektedir.

4. Ön onay başvurusunun yapılması

Söz konusu ön onay başvurusu BAE’de kurulacak bir işletmenin kuruluşu konusunda devletin vereceği bir “sakıncasızlık ön onayı” niteliğindedir. Bu onay ile şirket yatırımcısı şirket kurulumunda bir sonraki aşamaya geçilmesi ve ticari lisansın düzenlenmesine imkân tanımaktadır. Bununla birlikte, bahse konu onayın işletmenin faaliyet göstermesi konusunda yatırımcıya imkân tanıyan bir nitelik taşımadığı unutulmamalıdır.

5. Yerel hizmet acente sözleşmesi (local service agent agreement) ve şirket kurulum sözleşmesinin (A Memorandum of Association) düzenlenmesi

Şirket kurulum sözleşmesinin düzenlenmesi civil company (doktor, avukat gibi profesyonel meslek icra edenlere ait şirket türü), public joint stock company, (halka açık anonim şirketi), private joint stock company (halka kapalı anonim şirket), limited liability company (limited şirket) şirket türlerinin tüzel kişilik kazanabilmesi açısından zorunluluk arz etmektedir. Ayrıca sole establishment (Türk hukukundaki gerçek kişi tacir işletmesinin benzeri) işletmelerin yerel hizmet acente sözleşmesi düzenlemesi zorunluluğu bulunmaktadır.

6. Ticari işletme yerinin belirlenmesi

BAE’de bulunan tüm işletmelerinin fiziksel bir adres göstermesi zorunludur. Bu kapsamda, şirketin işgal alanına göre Department of Economic Development (DED) kuruluşu tarafından uygun görülen bir yerin tahsisi gerekmektedir. Dubai Emirlığı sınırları içerisindeki kiralamalarda kira sözleşmesinin Dubai Tapu İdaresinin Ejari sistemine kaydedilmesi gerekmektedir.

7. Bazı faaliyetler için ilgili kamu kurum/kuruluşlarının izninin alınması

Şirket kurulumunun gerçekleştirilmesinde bazı faaliyetlerin yürütülebilmesi için ilgili kamu otoritesinden özel onay alınması gerekebilmektedir. Örneğin; hukuki faaliyetler için Adalet Bakanlığında, ikinci el araç alımı ve araç kiralama işletmeleri için İçişleri Bakanlığında, sağlık hizmetleri için yerel sağlık kuruluşlarından onay alınması gerekmektedir.

8. Gerekli belgelerin ibraz edilmesi

- Ön onay ve ön onay alınmasında sunulan belgeler,
- Onaylı kira sözleşmesi,
- Şirket kurulum sözleşmesi,
- Gerekli olması halinde diğer kurum/kuruluşlarının izninin Department of Economic Development (DED) kuruluşuna sunulması gerekmektedir.

9. Ödeme yapılarak lisansın çevrimiçi veya fiziki olarak hizmet noktalarından alınması

10. İlgili ticaret odalarına kaydolunması

Türkiye’de olduğu gibi BAE’de yerleşik firmaların da bulundukları Emirliklerdeki Ticaret Odalarına üyeliği zorunludur.

Şirket kuruluş maliyeti:

Serbest bölge dışında kurulacak şirketler için maliyetler; tutulacak ofise, alınacak ruhsat şekline ve kurulacak şirket türüne göre değişmektedir. Firma kurma maliyeti ortalama 35.000 – 45.000 AED aralığında değişmektedir.

Serbest bölgede kurulacak şirketlerde maliyetler ise; ofis alanı, ruhsat türü, kira bedelleri ve oturma izni talebinin olup olmadığına göre değişiklik göstermektedir. Bazı serbest bölgelerde şirket ortak sayısı dahi kurulum maliyetini etkilemektedir.

Şu an için en ucuz serbest bölge şirket kuruluşunun Ajman, Umm Al Quwain, Ras Al Khaimah ve Fujairah Emirliklerinde gerçekleştirilmekte olduğu, bu emirliklerde oturma izni almaya olanak sağlamayan paketlerin mevcut olduğu ve yine bu emirliklerde kurulum maliyetinin kabaca 15.000 AED civarında olabileceği bilinmektedir.

Dubai Emirlığı sınırlarındaki serbest bölgelerde ise, şirket kuruluş maliyeti olarak serbest bölgeye ödenecek kalemlerin ise 20.000 – 35.000 AED aralığında olduğu bilinmektedir.

Şirket lisansı, her yıl veya lisansın türüne göre belli periyotlarda yenilenmek zorunda olup bu hususun maliyet hesabında dikkate alınması gerekmektedir. Şirket lisansının yenilenmemesi durumunda cezai işlemler söz konusu olabilmektedir.

Şube veya Temsilcilik Ofisi Açılması: Yabancı şirketler, BAE Ekonomi Bakanlığı'ndan uygunluk alarak ve isimlerini Bakanlıktaki Yabancı Şirket Tescil Dairesine kaydettirerek şube (foreign company branch) veya temsilcilik ofisi (representative office) açabilmektedir.

Bilahare, Abu Dabi veya Dubai'de Department of Economic Development lisans düzenlemekte ve Ticaret ve Sanayi Odasına üyelik kaydı yapılmakta, kuruluş sermayesi gerekmemektedir.

Ticari Acentelik: (commercial agency) Yabancı bir şirket, BAE vatandaşı ya da %100 BAE sermayeli bir firmayı ülke genelinde ya da belirli Emirliklerde ticari acente tayin edebilmektedir. Acentelik; ilgili ürünün pazarda dağıtımını, satışını ve ilgili hizmetin verilmesini kapsamaktadır. Acenteler, öncelikle Ekonomi Bakanlığında (Commercial Agencies Committee) tescil olunmaktadır.

BAE'ye ihraç edilen bir malın pazardaki başarısı, pazarın koşullarını ve tüketicinin alışkanlıklarını iyi bilen acente veya distribütörün pazarlama ağının yaygınlığı ve etkinliği ile doğru orantılıdır. Bu yüzden acente seçimi oldukça önemlidir. Dolayısıyla, acentelik anlaşması öncesinde ilgili firmanın BAE pazarındaki performansının gözlenmesi genelde tercih edilen bir yoldur.

-Serbest Bölgelerde Şirket Kurulması:

BAE ve özellikle Dubai Emirliği serbest bölge uygulamalarında dünyada en önde gelen konumlardan birisidir. Serbest bölgelikteki mevcut gelişmişlik seviyesinin yakalanmış olmasının sebebi; bu alanlarda şirket kurulumunun kolay olması, gelişmiş lojistik altyapı ve vergisel avantajlardır. Hâlihazırda 1 (bir) haftadan daha kısa süre içerisinde ve fiziki olarak BAE'ye gelmeksizin şirket kurulum işlemleri gerçekleştirilebilmektedir.

Serbest bölgelerin temel mantığı, malların gümrük rejimine tabi olmaksızın ithalat ve ihracatının gerçekleştirilmesi olması hasebiyle, serbest bölgede kurulu şirketler iç pazara direkt ürün-mal satışı yapamazlar, anakarada muhakkak bir temsilcileri yani dağıtıcıları olmak zorundadır. Serbest bölge şirketleri münhasır ya da münhasır olmayan distribütörler aracılığıyla ticaretlerini sürdürebilirler.

Ülkede uygulanan en başarılı ekonomik kalkınma ve yabancı sermaye çekme politikalarından birisi serbest bölgelerin geliştirilmesi olmuştur. 50 yıl vergi muafiyeti ve yerel ortağa ihtiyaç duymadan %100 yabancı sermayeli şirket kurma avantajı söz konusudur. Yerel sponsor görevi, serbest bölge idaresi tarafından yerine getirilmektedir.

Şirket kuruluş tescil işlemleri serbest bölge idaresinde yapılmaktadır. Serbest Bölge İdaresi, iş ile ilgili olarak yerel idare ile olan ilişkilerin koordinasyonunu sağlamaktadır. Bu işlemler; vize işlemleri, yasal ve konsolosluk işlemleri, göçmenlik işlemleri, sağlık kartlarının çıkarılması, ehliyet ve araba kaydı ve iletişim gibi konuları içerebilir. Her serbest bölgenin kuruluş izinleri, masrafları ve kira bedelleri farklıdır.

Serbest bölgede kurulu bir firma, dış piyasadan satın aldığı bir ürünü Emirlik içine satmak istemesi durumunda da, yine Emirlik içinde yerleşik bir acente tayin etmek zorundadır. Serbest bölgeler üçüncü ülke olarak değerlendirilmektedir.

Bununla birlikte, bazı serbest bölgelerde kurulan şirketlerin üzerinden ana karada şube açabilmeleri 2010 yılında çıkarılan 377 no'lu Bakanlar Kurulu Kararı ve Dubai'de Ekonomik Aktiviteleri Düzenlemesine ilişkin 2011 yılında çıkan 13 no'lu Kanunu ile düzenlenmiştir. Ayrıca, BAE'deki bazı serbest bölgeler "İkili Lisans" sistemini de kabul edebilmektedir.

Bu şirketlerin şubesi, müstakil bir LLC şirketine göre faaliyet alanı yani ticari işlerle iştigal sahası oldukça kısıtlıdır.

SERBEST BÖLGEDE KURULUMUN AVANTAJLARI:	SERBEST BÖLGEDE KURULUMUN DEZAVANTAJLARI:
• Vergi teşvikleri: Serbest bölgelerde kurulan işletmeler; büyük oranda kurumlar vergisinden muaftır. • Kolay kurulum: Serbest bölgede kurulum prosedürü genellikle anakaraya göre daha hızlı ve daha kolaydır. Daha az düzenleyici hüküm: BAE Federal mevzuatları serbest bölge şirketlerini büyük oranda anakara şirketlerinin tabi olduğu düzenleyici hükümlerinden hariç tutmaktadır. Rekabete dayalı ekosistem: Sayıları oldukça fazla olan serbest bölgeler daha fazla yatırımcı çekebilmek adına rekabetçi fiyatlar ile şirket kurulum hizmetleri sunabilmektedir.	• Bir iş faaliyetinin kurulumu "sadece" serbest bölge ile sınırlandırılmış ise; BAE (ana kara) içinde yerel mevcudiyet kurulamamaktadır. • Vize miktarı ofis alanı, boyut vb. faktörlere bağlıdır.

Ülke genelinde kırktan fazla serbest bölge bulunmaktadır. Bunların içinde en gelişmiş olanı ise 1985 yılında Dubai'de kurulan Jebel Ali Serbest Bölgesi'dir. Serbest bölgedeki sanayi yatırımlarının büyük kısmı, hafif sanayi ve son aşama montaja yöneliktir. Ayrıca birçok yabancı şirket bu serbest bölgeyi (çevre ülkelere yönelik re-eksport/transit sevkiyat için) ana dağıtım merkezi olarak kullanmaktadır. Öte yandan, Abu Dabi, Sharjah, Ras al Khaimah, Fujairah, Ajman ve Umm al-Quwain Emirliklerinde de aktif serbest ticaret bölgeleri bulunmaktadır.

BAE'deki serbest bölgeler aşağıda listelenmiştir.

Abu Dhabi

- Abu Dhabi Global Market (ADGM)
- The Creative Zone - Abu Dhabi
- Masdar City
- Khalifa Industrial Zone Abu Dhabi (KIZAD)
- Twofour54
- Abu Dhabi Airport Free Zone (ADAFZ)

Dubai

- Dubai Maritime City
- Dubai Commercity
- Dubai South
- Dubai World Trade Center
- Dubai Design District
- Dubai Science Park
- International Humanitarian City
- Dubai Multi Commodities Centre
- Dubai Outsource City
- Dubai Silicon Oasis
- Dubai International Financial Centre
- Dubai Internet City
- Meydan Free Zone
- Dubai Healthcare City
- Dubai International Academic City
- Dubai Production City
- Dubai Studio City
- Dubai Media City
- Jebel Ali Free Zone
- DAFZ Industrial Park
- Dubai Financial Services Authority (DFSA)
- Gold & Diamond Park
- Dubai Airport Freezone
- Dubai Expo City
- Dubai Knowledge Park
- Dubai Auto Zone (DAZ)
- International Free Zone Authority (IFZA)

Sharjah

- Sharjah Publishing City
- Hamriyah Free Zone
- Sharjah Media City - Shams
- Sharjah Airport International Free Zone
- The Sharjah Research, Technology, and Innovation Park
- Sharjah Oasis for Technology and Innovation (SOTI)
- Sharjah Healthcare City

Ras Al Khaimah

- Ras Al Khaimah Economic Zone-RAKEZ
- Ras AlKhaimah Maritime

Ajman

- Ajman Free Zone (Ajman Free Zone Authority)
- Ajman Media Free Zone

Umm Al Quwain

- Umm Al Quwain Free Trade Zone (Umm Al Quwain Free Trade Zone Authority)

Fujairah

- Fujairah Free Zone Authority
- Creative City

Sigorta

BAE Merkez Bankası (Central Bank of the UAE “CBUAE”), 2020 tarihli 25 sayılı Federal Kanun uyarınca Sigorta Otoritesinin CBUAE ile birleştirilmesinin ardından sigorta sektörünü denetlemekte ve düzenlemektedir Ülkede geçerli sigorta türleri; hayat, sağlık, konut sigortası ve mali sorumluluk sigortasıdır. (<https://u.ae/en/information-and-services/finance-and-investment/insurance>)

Bunun dışında İstemedен İş Kaybına (ILOE) ilişkin 2022 tarihli 13 Sayılı Federal Kanun Hükmünde Kararname ile disiplin cezası veya istifa dışındaki nedenlerle işini kaybeden çalışanlara yeni bir iş bulana kadar güvence sağlanmak amacıyla bir tür “İşsizlik Sigortası” uygulaması başlatılmıştır. Bu sigorta zorunlu olup federal hükümet ve özel sektördeki tüm çalışanların (ev işçileri, yatırımcılar ve serbest çalışanlar gibi belirli kategoriler hariç) abone olması gerekir. Bu sigortanın ödemeleri çalışanın kendisi tarafından yapılır işveren tarafından yapılmaz. Bir çalışan kendi kontrolü dışındaki nedenlerden dolayı işini kaybederse, 3 aya kadar temel maaşının %60'ını alır (aylık maksimum 20.000 AED).

Bankacılık Mevzuatı

BAE Bankacılık sektörü, Körfez İşbirliği Konseyi (KİK) içinde aktif toplamı (896 milyar dolar) en büyük olanıdır. Merkez Bankası 2024 yılı lisans kayıtlarına göre, ülkede 24 yerli ve 38 yabancı üzere toplam 62 banka faaliyet göstermektedir.

Ticaret bankalarının yanı sıra piyasada İslami bankalar da (Abu Dabi/Dubai/Sharjah/Emirates Islamic Bank vd) hizmet vermektedir. “Sukuk” adı verilen İslami tahviller, BAE piyasasında alınıp satılmakta, geleneksel bankalar da İslami bankacılık taleplerine cevap verebilmek amacıyla bünyelerinde İslami bankacılık departmanları oluşturmaktadır. Ülkede uluslararası döviz (sermaye ve kar transferi dahil) serbest olup, uluslararası ödemelerde akreditif açılması mümkündür. (BAE Merkez Bankası Raporları: <https://www.centralbank.ae/en/news-and-publications/publications/?Search=Central%20Bank%20Annual%20Report%202023>)

Vizeler

BAE de ikamet ve çalışma izni kapsamında birçok vize türü vardır:

1) Standart Çalışma Vizesi: Bir yabancı, eğer BAE’de bir özel şirkette, kamu otoritesinde ve ya serbest bölge şirketinde çalışıyorsa genellikle iki yıllık normal çalışma vizesi alabilir.

2) Yeşil Vize: Serbest çalışanlar, serbest meslek sahipleri ve vasıflı çalışanlar eğer gerekli yeterlilikleri karşılıyorsa Yeşil vizeye başvurabilirler. Herhangi bir sponsor ya da işveren gerekmemekte olup 5 yıllık bir vizedir.

3) Golden Vize: En uzun süreli (5-10 yıl) ikamet sağlayan vize türüdür. Belirli şartları sağlayan yatırımcılar, BAE 'de gayrimenkul edinenler, BAE'de belirli bir maaşın üstünde ücret alan ve çeşitli uzmanlık gereken işleri yapanlar, belirli kriterleri sağlayan öğrenciler vb. kişiler bu tür vizeyi alabilirler. Detaylı bilgi için [tıklayınız](#)

4) Yatırımcılar için Yeşil Vize: BAE'de ticari faaliyet kuran veya ticari faaliyetlere katılan yatırımcılara verilir. 5 yıllık bir ikamet vizesi olup sadece gereklilikleri karşılayan yatırımcılara verilir. Yatırımcılar yatırımcı değerlendirme sistemine göre yatırıma ilişkin ICP onayı, yatırım kanıtı belgeleri ve yerel makamların onayı gibi gereklilikleri yerine getiriyor olmalıdır. Detaylı bilgi için [tıklayınız](#)

5) Mavi Vize: Mavi vize, BAE içinde ve dışında çevrenin korunması ve sürdürülebilirliğine olağanüstü katkılarda bulunmuş kişiler için tasarlanmış 10 yıllık bir ikamet vizesidir.

Bu vize, uluslararası örgütlerin üyeleri, uluslararası şirketler, dernek ve sivil toplum örgütlerinin üyeleri, küresel ödül kazananlar ve çevre çalışmalarında seçkin aktivistler ve araştırmacılar dahil olmak üzere çevresel eylem destekçilerine verilir. Hem Emirlik vatandaşlarına hem de yerleşik çevre savunucularına verilir. Detaylı bilgi için [tıklayınız](#)

6) Sanal Çalışma Vizesi: BAE dışında çalışan yabancıların sanal çalışma vizesiyle BAE'de yasal olarak yaşamalarına izin verilir. Bir yıllık vize, yabancıların BAE'ye kendi sponsorluklarıyla girmelerine ve vizeyle birlikte verilen hüküm ve koşullara uygun şekilde çalışmalarına olanak tanır ancak BAE dışında bir kuruluştaki çalışıldığının 3.500 ABD doları ve üzeri gelir elde ettiğinin kanıtlanması gerekir. Detaylı bilgi için [tıklayınız](#)

7) Emekli Vizesi: BAE'de 15 yıl veya daha fazla çalışmış ve ya belirli mal ve gelir şartlarını taşıyan 55 yaş üstü emekliler için olan 5 yıl süreli vize türüdür. Detaylı bilgi için [tıklayınız](#)

8) Öğrenci vizesi: BAE'de öğrenim gören öğrenciler eğitim gördüğü akredite üniversitenin/okulun sponsorluğu ile öğrenci vizesi alabilir. Bir defada bir yıllık bir süre için verilir ve öğrencinin öğrenim gördüğü eğitim kurumu tarafından verilen öğrenimin devam ettiğinin kanıtı üzerine benzer bir süre için yenilenebilir.

9) Aile Üyeleri Vizesi(Sponsor olma) : Geçerli BAE ikamet vizesine sahip işverenler ve çalışanlar, aileleri için ikamet vizelerine sponsor olabilir. Ancak sponsorun asgari maaşı 4.000 AED ya da 3.000 AED artı konaklama şeklinde olmalıdır. Detaylı bilgi için [tıklayınız](#)

BAE'de yabancılar açısından yeni getirilen işsizlik sigortası uygulaması hariç herhangi bir iş güvencesi mekanizması uygulanmamakta ve ayrıca asgari ücret uygulaması da bulunmamaktadır. Bir yabancıların ülkede bulunması ancak bir iş sözleşmesine, yatırımcı olmasına veya çalışan bir aile ferdinin kefaletinde ikamet etmesine bağlıdır. Bu şartları yerine getirmeyen yabancılar ülkeyi belirli bir süre içerisinde terk etmek zorundadır.

Çalışma ve ikamet izinlerinden sorumlu kurumlar:

- İnsan Kaynakları ve Emirlikleştirme Bakanlığı - www.mohre.gov.ae
- İşçileri Bakanlığı - <https://www.moi.gov.ae/en/default.aspx>

Süresiz ikamet hakkı bulunmamakla birlikte, süresiz ikamet ile vatandaşlık da verilmemektedir. 65 yaş ve üzeri yabancılar çok özel yeteneklere sahip değillerse, çalışma ikamet alamamakta ve sonuç olarak ülkeyi terk etmektedirler.

Ülkede çalışanların maaşlarının belirli döviz büroları ve bankalar üzerinden ödenmesi gerekmektedir. Bu uygulama, çalışanların maaş ödemelerini kayıt altına almaktadır.

BAE’de sendikal örgütlenme bulunmamaktadır.

İşsizlik rakamlarının açıklanması ilişkin olarak standart bir veri yayınlama takvimi bulunmamaktadır. Ancak yıllık veriler Dünya Bankası gibi ikincil kaynaklardan temin edilmektedir. Dünya Bankası’na göre, BAE’de 2023 yılı işsizlik oranı %2,2’dir.

İşsizlik rakamları, işsizliğin vatandaşlar veya yabancılar arasında yaygın olup olmadığını açıklamamaktadır. Bu husustaki veriler ülke geneline göre belirlenmektedir. Ancak, yabancıların sadece çalışma amacıyla veya aile birleşimi için BAE’de bulundukları düşünüldüğünde işsizliğin yabancılar arasında yaygın olmadığı değerlendirilebilir. Diğer bir gösterge ise, Emirliklileştirme çalışmalarıdır.

Emirliklileştirme/Emiratizasyon (Emiratisation), BAE vatandaşlarının özel sektörde istihdamının artırılması programıdır. Bakanlık yetkilileri özellikle Abu Dabi ve Dubai dışındaki emirliklerde vatandaşlar arasında sorun haline gelen işsizliğin azaltılması için yoğun çaba sarf etmekte ve çeşitli istihdam programları uygulamaktadır.

Kaynak: T.C. Abu Dhabi Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği